

Sówkowate (*Lepidoptera, Noctuidae*) rezerwatu „Parkowe”
w Potoku Złotym koło Częstochowy*

The Noctuid moths (*Lepidoptera, Noctuidae*) of the „Parkowe” reserve in Potok
Złoty near Częstochowa

JANUSZ NOWACKI

Katedra Entomologii AR, ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań

ABSTRACT. In the „Parkowe” reserve in Potok Złoty near Częstochowa 191 species of *Noctuidae* have been found. Domination structure in the moth-communities was established.

Wyżyna Krakowsko-Wieluńska jest jednym z nielicznych regionów w Polsce, na których prowadzono badania nad motylami, w tym także nad *Noctuidae*. Skupiały się one jednak głównie w jej południowej części (NOWACKI, 1990). Najwięcej danych na temat sówkowatych dotyczy okolic Krakowa oraz Ojcowskiego Parku Narodowego (RAZOWSKI, PALIK, 1969). Podobnie dokładnie poznane zostały *Noctuidae* okolic Zawiercia (MASŁOWSKI L. i M., 1928, 1936). Zdecydowanie słabiej poznana jest północna część wyżyny. W okolicach Częstochowy przyczynkowe badania prowadził PRÜFFER (1918). Nie objęły one jednak terenów w okolicy Potoku Złotego.

W latach 1987–89 przeprowadzono badania faunistyczne, mające na celu ustalenie struktury zgrupowania sówkowatych na terenie rezerwatu „Parkowe” w Potoku Złotym.

* Praca wykonana w oparciu o pomoc Terenowej Stacji Naukowej Muzeum Okręgowego W Częstochowie w Potoku Złotym (praca nr 3). Druk pracy w 100% sfinansowany przez Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Częstochowie.

Teren badań i metody

Rezerwat „Parkowe” to obszar leśny o powierzchni 153,2 ha, obejmujący wzgórze wapienne pochodzenia jurajskiego, otaczające źródła i odcinek górnego biegu rzeki Wiercicy, do granic Potoku Złotego. Administracyjnie leży on na terenie gminy Janów w województwie częstochowskim.

Teren rezerwatu jest silnie urozmaicony licznymi wzgórzami wapiennymi o przeciętnej wysokości 350 m n.p.m. Dolina Wiercicy przebiega około 50 m niżej. Skały wapienne pokryte są utworami dyluwialnymi o różnej miąższości, a są to: piaski, gliny i utwory lessopodobne. Dolina rzeki pokryta jest piaszczystymi madami. Ze względu na duże zróżnicowanie siedliskowe omawianego terenu, wykształciły się tam różne typy zbiorowisk roślinnych. CELIŃSKI i WIKA (1978) wyróżnili na terenie rezerwatu „Parkowe” 13 zespołów roślinnych, w tym 8 leśnych i 5 murawowych i łąkowych. Do najważniejszych z nich należą:

- Buczyzna sudecka (*Dentario enneaphyllidis* – *Fagetum* OBERD.) porastająca ocienione stoki północne oraz obniżenia terenu.
- Buczyzna termofilna (*Carici* – *Fagetum* MOOR) porastająca południowej części przyszczytowych partii wzgórz wapiennych.
- Grąd (*Tilio* – *Carpinetum* TRACZ.) występujący w niższych położeniach terenu.
- Acidofilna dąbrowa (*Calamagrostio* – *Quercetum* SCAM.) występująca płatowo na zboczach u podnóży wzniesień.
- Łęg olszowy (*Circaeo* – *Alnetum* OBERD.) występujący płatowo na wilgotnych i żyznych terenach doliny Wiercicy.
- Bór mieszany (*Pino* – *Quercetum* KOZŁ.) występujący w formie ograniczonych płatów, na niewielkich powierzchniach.

Niewielkie bezleśne powierzchnie rezerwatu porastają zbiorowiska: łąkowe (*Arrhenatheretum elatioris* BR. – BL.), pastwiskowe (*Lolio* – *Cynosuretum* R. TX.), dywanowe (*Lolio* – *Plantaginetum* LINCOLA) i psammofilne (*Diantho* – *Armerietum* KRAUSCH i *Spergulo* – *Corynephorretum* R. TX.).

Wewnątrz rezerwatu wzdłuż doliny Wiercicy rozciąga się polana o pow. około 30 ha. Zlokalizowane są na niej groble i powstałe dzięki nim stawy, w których prowadzona jest hodowla pstrągów. Na tej polanie, obok znajdującego się tam zabudowania, zlokalizowano stały punkt odłowu motyli.

Podstawową metodą gromadzenia materiału badawczego był odłów imagines *Noctuidae* za pomocą samolówki świetlnej, wyposażonej w lampę rtęciową o mocy 250 W. Odłowy te prowadzono od kwietnia do końca września z częstotliwością średnio co trzy dni. Zastosowanie tej metody umożliwiło dokonanie analizy ilościowej występujących w zgrupowaniu gatunków sówko-watych. Obok powyższej metody nieregularnie prowadzono odłowy imagines na przynęty pokarmowe.

Wyniki

W wyniku przeprowadzonych w latach 1987–89 badań na terenie rezerwatu „Parkowe” zgromadzono materiał dowodowy w ilości 3599 osobników *Noctuidae*, należących do 191 gatunków. Stanowi to 39% całości stwierdzonych dotychczas w Polsce przedstawicieli tej rodziny motyli. Wszystkie wykazane z terenu badań sówkowate przedstawiono w Tab. I. Gatunki zestawiono w układzie systematycznym wg FIBIGER’a i HACKER’a (1991), z podaniem liczby odłowionych osobników, dominacji w % oraz okresu pojawu imagines (cyfra rzymska oznacza miesiąc a występująca po niej arabska oznacza dekadę).

Tab. I. Systematyczny wykaz *Noctuidae* stwierdzonych w rezerwacie „Parkowe” w Potoku Złotym koło Częstochowy w latach: 1987–1989.
Systematic list of *Noctuidae* recorded in „Parkowe” reserve in Potok Złoty near Częstochowa in years: 1987–1989

Gatunek Species	Liczba odł. okazów Number of specimens collected	Dominacja w % Domination (%)	Okres pojawu (miesiące i dekady) Period of appearance (months and decades)
1	2	3	4
<i>Herminia tarsicrinalis</i> (KNOCH)	3	0,08	VII (2–3)
<i>H. grisealis</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	VII (3)
<i>Rivula sericealis</i> (SCOP.)	233	6,45	VI (2) – VIII (3)
<i>Parascotia fuliginaria</i> (L.)	1	0,03	VIII (3)
<i>Hypena proboscidalis</i> (L.)	15	0,45	VII (2) – IX (2)
<i>H. crassalis</i> (F.)	1	0,03	VII (2)
<i>Scoliopteryx libatrix</i> (L.)	1	0,03	VI (1)
<i>Catocala fraxini</i> (L.)	4	0,1	VIII (3) – IX (3)
<i>C. nupta</i> (L.)	1	0,03	VIII (3)
<i>C. fulminea</i> (SCOP.)	3	0,08	VIII (1–2)
<i>Callistege mi</i> (CL.)	4	0,1	VI (1) i VII (2)
<i>Euclidia glyphica</i> (L.)	2	0,05	VI (1) i VII (2)
<i>Laspeyria flexula</i> (DEN. et SCHIFF.)	4	0,1	VII (2)
<i>Earias clorana</i> (L.)	1	0,03	VII (2)
<i>Bena prasinana</i> (L.)	46	1,3	VI (2) – VIII (2)
<i>Panthea coenobita</i> (ESP.)	2	0,05	VII (2)
<i>Colocasia coryli</i> (L.)	16	0,45	IV (2), VII (2) i VIII (2)
<i>Moma alpium</i> (OSBECK)	1	0,03	VI (1)
<i>Acronicta alni</i> (L.)	5	0,13	VI (2) i VII (2)
<i>A. tridens</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	VII (2)
<i>A. psi</i> (L.)	3	0,08	VII (2)
<i>A. aceris</i> (L.)	1	0,03	VI (1)
<i>A. leporina</i> (L.)	8	0,2	VII (2–3)
<i>A. megacephala</i> (DEN. et SCHIFF.)	7	0,2	VII (2) – VIII (1)

1	2	3	4
<i>A. strigosa</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	VI (2)
<i>A. cinerea</i> (HUFN.)	1	0,03	VI (1)
<i>A. rumicis</i> (L.)	4	0,1	VI (1) i VIII (1-2)
<i>Craniophora ligustri</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	VI (2)
<i>Cryphia fraudatricuala</i> (HBN.)	1	0,03	VII (2)
<i>Emmelia trabealis</i> (H. -s.)	1	0,03	VII (2)
<i>Prododeltote pygarga</i> (HUFN.)	5	0,13	VII (3)
<i>Deltote uncula</i> (CL.)	1	0,03	VII (3)
<i>Diachrysis chrysitis</i> (L.)	72	2,0	VI (2) - VII (2) i VIII (2) - IX (2)
<i>Macdunnougia confusa</i> (STEPH.)	1	0,03	VIII (1)
<i>Plusia festucae</i> (L.)	1	0,03	VIII (2)
<i>Autographa gamma</i> (L.)	257	7,2	VI (1-2) i VII (2) - IX (3)
<i>A. pulchrina</i> (HAW.)	15	0,45	VI (2) - VII (2)
<i>Abrostola triplasia</i> (L.)	18	0,5	VI (2) i VII (2) - VIII (2)
<i>A. trigemina</i> (WERN.)	4	0,1	VIII (1-2)
<i>Cucullia umbratica</i> (L.)	2	0,05	VII (2)
<i>C. verbasci</i> (L.)	1	0,03	V (1)
<i>Amphipyra pyramidae</i> (L.)	3	0,08	VIII (2-3)
<i>A. berbea</i> RUNGS	1	0,03	VIII (2)
<i>A. tragopoginis</i> (CL.)	2	0,05	VIII (2)
<i>Heliothis viriplaca</i> (HUFN.)	1	0,03	VI (1)
<i>Pyrrhia umbra</i> (HUFN.)	5	0,13	VII (2-3)
<i>Panemeria tenebrata</i> (SCOP.)	1	0,03	V (3)
<i>Caradrina morpheus</i> (HUFN.)	3	0,08	VII (2)
<i>C. seelini</i> (BOISD.)	1	0,03	VIII (3)
<i>Hoplodrina octogenaria</i> (GOEZE)	151	4,2	VII (2) - VIII (2)
<i>H. blanda</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	VII (2)
<i>H. respersa</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	VII (2)
<i>H. ambigua</i> (DEN. et SCHIFF.)	33	0,95	VII (2-3)
<i>Dypterygia scabriuscula</i> (L.)	11	0,3	VI (1-2) i VII (2) - VIII (2)
<i>Rusina ferruginea</i> (ESP.)	22	0,6	VI (2) - VII (2)
<i>Thalpophila matura</i> (HUFN.)	1	0,3	VIII (2)
<i>Trachea atriplicis</i> (L.)	2	0,5	VII (3)
<i>Euplexia lucipara</i> (L.)	7	0,2	VII (3) - VIII (2)
<i>Phlobophora meticulosa</i> (L.)	5	0,13	VIII (2) - IX (2)
<i>Actinotia polydon</i> (CL.)	14	0,4	VI (1) - VII (2) i VIII (1-2)
<i>Callopietria juvenina</i> (STOLL)	1	0,03	VII (2)
<i>Ipimorpha retusa</i> (L.)	2	0,05	VII (3) - VIII (2)
<i>I. subtusa</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	0,08	VII (3) - VIII (1)
<i>Enargia paleacea</i> (ESP.)	7	0,2	VII (3) - IX (2)
<i>Mesogona oxalina</i> (HBN.)	1	0,03	IX (2)
<i>Cosmia pyralina</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	VII (2)
<i>C. trapezina</i> (L.)	70	1,95	VIII (1) - IX (2)
<i>Xanthia togata</i> (ESP.)	.1	0,03	IX (2)
<i>X. icteritia</i> (HUFN.)	3	0,08	VIII (3) - IX (2)
<i>Agrochola lychnitis</i> (DEN. et SCHIFF.)	12	0,35	IX (2-3)
<i>A. macilenta</i> (HBN.)	1	0,03	IX (2)
<i>A. circellaris</i> (HUFN.)	8	0,2	IX (2-3)

1	2	3	4
<i>A. helvola</i> (L.)	14	0,4	IX (2-3)
<i>A. litura</i> (L.)	9	0,25	IX (2-3)
<i>Eupsilia transversa</i> (HUFN.)	2	0,05	IV (2)
<i>Conistra vaccinii</i> (L.)	24	0,67	IV (2) i IX (2-3)
<i>C. rubiginea</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	IV (2)
<i>Brachionycha sphinx</i> (HUFN.)	1	0,03	IX (3)
<i>Lithomoia solidaginis</i> (HBN.)	1	0,03	IX (2)
<i>Lithophane socia</i> (HUFN.)	1	0,03	IV (2)
<i>L. furcifera</i> (HUFN.)	1	0,03	IV (2)
<i>Xylena vetusta</i> (HBN.)	2	0,05	IV (2)
<i>Allophyes oxyacanthae</i> (L.)	3	0,08	IX (2)
<i>Ammoconia caecimacula</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	IX (2)
<i>Blepharita satura</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	IX (2)
<i>Apamea monoglypha</i> (HUFN.)	24	0,67	VII (2) – VIII (2)
<i>A. lithoxylaea</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	0,05	VII (3)
<i>A. sublustris</i> (ESP.)	2	0,05	VII (2)
<i>A. crenata</i> (HUFN.)	7	0,2	VI (2) – VII (2)
<i>A. lateritia</i> (HUFN.)	4	0,1	VII (2-3)
<i>A. furva</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	VII (3)
<i>A. remissa</i> (HBN.)	3	0,08	VII (2-3)
<i>A. unanimitis</i> (HBN.)	3	0,08	VI (2) – VII (1)
<i>A. anceps</i> (DEN. et SCHIFF.)	4	0,1	VI (2) – VII (2)
<i>A. sordens</i> (HUFN.)	5	0,13	VII (1-2)
<i>A. scolopacina</i> (ESP.)	18	0,5	VII (2) – VIII (1)
<i>A. ophiogramma</i> (ESP.)	8	0,2	VII (3) – VIII (2)
<i>Oligia strigilis</i> (L.)	13	0,35	VI (2) – VII (2)
<i>O. latruncula</i> (DEN. et SCHIFF.)	14	0,4	VII (2-3)
<i>O. fasciuncula</i> (HAW.)	1	0,03	VIII (2)
<i>Mesoligia furuncula</i> (DEN. et SCHIFF.)	15	0,45	VII (2) – VIII (2)
<i>Mesapamea secalis</i> (L.)	32	0,9	VII (3) – VIII (2)
<i>M. didyma</i> (ESP.)	11	0,3	VII (3) – VIII (2)
<i>Luperina testacea</i> (DEN. et SCHIFF.)	7	0,2	VIII (2) – IX (2)
<i>Rhizedra lutosa</i> (HBN.)	1	0,03	IX (2)
<i>Amphipoea ocullea</i> (L.)	35	1,0	VII (2) – VIII (2)
<i>A. fucosa</i> (FRR.)	64	1,8	VII (2) – VIII (2)
<i>Hydraecia micacea</i> (ESP.)	6	0,16	VIII (1-2)
<i>Gortyna flavago</i> (DEN. et SCHIFF.)	4	0,1	IX (2)
<i>Galania tridens</i> (HUFN.)	2	0,05	VIII (1-2)
<i>Celaena leucostigma</i> (HBN.)	7	0,2	VIII (1-2)
<i>Nonagria typhae</i> (THNBG.)	1	0,03	VIII (3)
<i>Archanara sparganii</i> (ESP.)	1	0,03	VIII (2)
<i>Chortodes minima</i> (HAW.)	1	0,03	VII (2)
<i>Ch. fluxa</i> (HBN.)	6	0,16	VII (3) – VIII (2)
<i>Ch. pygmina</i> (HAW.)	2	0,05	VII (2) i IX (2)
<i>Charanyca trigrammica</i> (HUFN.)	6	0,16	VI (2) – VII (1)
<i>Discestra trifolii</i> (HUFN.)	16	0,45	VII (2) – VIII (2)
<i>Lacanobia w-latinum</i> (HUFN.)	3	0,08	VI (2)

1	2	3	4
<i>L. splendens</i> (HBN.)	1	0,03	VII (2)
<i>L. oleracea</i> (L.)	28	0,8	VI (2) i VII (2) - VIII (2)
<i>L. thalassina</i> (HUFN.)	17	0,5	VI (2) i VII (2) - VIII (2)
<i>L. contigua</i> (DEN. et SCHIFF.)	9	0,25	VI (2) - VII (2)
<i>L. suasa</i> (DEN. et SCHIFF.)	6	0,16	VIII (1-2)
<i>Hada nana</i> (HUFN.)	2	0,05	VI (2)
<i>Hadena bicurris</i> (HUFN.)	16	0,45	VII (2) i VIII (2) - IX (2)
<i>H. compta</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	VII (2)
<i>H. rivularis</i> (F.)	9	0,25	VI (2)
<i>H. irregularis</i> (HUFN.)	1	0,03	VIII (2)
<i>Heliophobus reticulata</i> (GOEZE.)	5	0,13	VII (2-3)
<i>Melanchna persicariae</i> (L.)	104	2,9	VII (2-3)
<i>M. pisi</i> (L.)	30	0,85	VI (2)
<i>Mamestra brassicae</i> (L.)	16	0,45	VIII (1-3)
<i>Polia bombycina</i> (HUFN.)	10	0,3	VII (2-3)
<i>P. nebulosa</i> (HUFN.)	4	0,1	VI (2) - VII (2)
<i>Leucania comma</i> (L.)	2	0,05	VII (3)
<i>Mythimna turca</i> (L.)	4	0,1	VII (2-3)
<i>M. conigea</i> (DEN. et SCHIFF.)	39	1,1	VII (2) - VIII (1)
<i>M. ferrago</i> (F.)	34	0,95	VII (2-3)
<i>M. albipuncta</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	0,05	VII (3)
<i>M. pudorina</i> (DEN. et SCHIFF.)	14	0,4	VII (2-3)
<i>M. impura</i> (HBN.)	28	0,8	VII (2) - VIII (1)
<i>M. pallens</i> (L.)	84	2,3	VIII (1) - IX (2)
<i>Orthosia incerta</i> (HUFN.)	5	0,13	IV (2)
<i>O. gothica</i> (L.)	17	0,45	IV (2)
<i>O. cruda</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	0,08	IV (2)
<i>O. opima</i> (HBN.)	1	0,03	IV (2)
<i>O. populeti</i> (F.)	3	0,08	IV (2)
<i>O. cerasi</i> (F.)	2	0,05	IV (2)
<i>O. gracilis</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	IV (2)
<i>O. munda</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	0,05	IV (2)
<i>Panolis flammea</i> (DEN. et SCHIFF.)	4	0,1	IV (2)
<i>Egira conspiciaris</i> (L.)	1	0,03	IV (2)
<i>Cerapteryx graminis</i> (L.)	79	2,2	VII (2) - VIII (2)
<i>Tholea cespitis</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	IX (2)
<i>T. decimalis</i> (PODA)	5	0,13	VIII (3) - IX (2)
<i>Pachetra sgittigea</i> (HUFN.)	2	0,05	VI (2)
<i>Axylia putris</i> (L.)	53	1,7	VI (1) - VIII (2)
<i>Ochropleura plecta</i> (L.)	168	4,8	VI (1) - VII (3) i VIII (1-3)
<i>Diarsia mendica</i> (F.)	12	0,33	VI (2-3)
<i>D. brunnea</i> (DEN. et SCHIFF.)	176	4,9	VII (2) - VIII (1)
<i>D. rubi</i> (VIEWEG)	31	0,9	VI (1-2) i VIII (1) - IX (2)
<i>Noctua pronuba</i> (L.)	94	2,6	VI (2) - IX (2)
<i>N. orbona</i> (HUFN.)	7	0,2	VII (3) - VIII (2)
<i>N. fimbriata</i> (SCHREBER)	20	0,6	VII (2) - VIII (1)
<i>N. janthina</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	0,03	VII (3)
<i>Lycophotia porphyrea</i> (DEN. et SCHIFF.)	11	0,3	VII (2-3)
<i>Chersotis cuprea</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	0,05	VII (2)

1	2	3	4
<i>Rhyacia simulans</i> (HUFN.)	1	0,03	VI (2)
<i>Eurois occulta</i> (L.)	6	0,16	VII (3)
<i>Opigena polygona</i> (DEN. et SCHIFF.)	14	0,4	VII (2) – VIII (3)
<i>Graphiphora augur</i> (F.)	5	0,13	VII (2–3)
<i>Xestia c-nigrum</i> (L.)	267	5,6	VI (2–3) i VIII (1) – IX (2)
<i>X. ditrapezium</i> (DEN. et SCHIFF.)	245	6,8	VII (2) – VIII (2)
<i>X. triangulum</i> (HUFN.)	84	2,3	VII (2–3)
<i>X. baja</i> (DEN. et SCHIFF.)	49	1,3	VII (2) – VIII (3)
<i>X. rhomboidea</i> (ESP.)	28	0,8	VIII (1–3)
<i>Eugraphe sigma</i> (DEN. et SCHIFF.)	7	0,2	VII (2–3)
<i>Cerastis rubricosa</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	0,05	V (1–2)
<i>C. leucographa</i> (DEN. et SCHIFF.)	4	0,1	IV (2) – V (1)
<i>Anaplectoides prasina</i> (DEN. et SCHIFF.)	83	2,3	VI (2) – VII (3)
<i>Protolampra sobrina</i> (DUP.)	1	0,03	VIII (1)
<i>Actebia praecox</i> (L.)	31	0,9	VII (2–3)
<i>Euxoa nigricans</i> (L.)	4	0,1	VII (3) – VIII (2)
<i>E. tritici</i> (L.)	4	0,1	VII (2–3)
<i>Agrotis ipsilon</i> (HUFN.)	8	0,2	VII (3) – IX (3)
<i>A. exclamationis</i> (L.)	86	2,4	VI (2) – VII (3)
<i>A. clavis</i> (HUFN.)	1	0,03	VI (2)
<i>A. segetum</i> (DEN. et SCHIFF.)	6	0,15	VI (2) i VIII (2) – IX (2)
<i>A. vestigialis</i> (HUFN.)	42	1,2	VII (2) – VIII (3)
<i>A. cinerea</i> (DEN. et SCHIFF.)	4	0,1	V (3) – VI (1)
Razem			
Total	191	3599	100

Przeprowadzona analiza ilościowa wykazała, że w zgrupowaniu sówkowatych rezerwatu „Parkowe” brak było gatunków z grupy eudominantów. Do grupy dominantów należały 4 gatunki, z których jedynie *X. ditrapezium* – 6,8% jest gatunkiem zamieszkującym zbiorowiska leśne. Pozostałe 3 gatunki: *A. gamma* – 7,2%, *R. sericealis* – 6,4% i *X. c-nigrum* – 5,6% są typowymi eurytopami. Podobnie wygląda sytuacja w grupie subdominantów. Spośród 10 zaliczonych do niej gatunków *Noctuidae* jedynie *D. brunnea* – 4,9% oraz *A. prasina* – 2,3% są typowymi gatunkami ekosystemów leśnych. Grupa recedentów to 8 gatunków stanowiących łącznie 12,35%, a pozostałe 169 gatunków stanowi grupę subrecedentów stanowiącą 31,8% całości zgromadzonego materiału (Tab. II).

Stosunkowo dużą liczebność gatunków eurytopowych występujących w badanym zgrupowaniu, tłumaczy fakt iż odłowy prowadzono na dużej polanie, na której mogły się one z powodzeniem rozwijać. Niezależnie od tego populacje tych gatunków zasilały z całą pewnością osobniki migrujące. Zalatywały one ze zbiorowisk roślinnych o charakterze otwartym (segetalnych i murawowych), otaczających niewielki kompleks leśny, w którym znajdował się rezerwat.

Tab. II. Struktura dominacji zgrupowania *Noctuidae* w rezerwacie „Parkowe” w Potoku Złotym koło Częstochowy w latach: 1987–1989.

Domination structure of *Noctuidae* – community in „Parkowe” reserve in Potok Złoty near Częstochowa in years: 1987–1989.

Grupa dominacji Category of domination	Gatunek Species	Dominacja (%) Domination (%)
dominaty dominants	<i>Autographa gamma</i>	7,2
	<i>Xestia ditrapezium</i>	6,8
	<i>Rivula sericealis</i>	6,45
	<i>Xestia c-nigrum</i>	5,6
subdominaty subdominants	<i>Diarsia brunnea</i>	4,9
	<i>Ochropleura plecta</i>	4,8
	<i>Hoplodrina octogenaria</i>	4,2
	<i>Melanchra persicariae</i>	2,9
	<i>Noctua pronuba</i>	2,6
	<i>Agrotis exclamātionis</i>	2,4
	<i>Anaplectoides prasina</i>	2,3
	<i>Mythimna pallens</i>	2,3
	<i>Xestia triangulum</i>	2,3
	<i>Cerapteryx graminis</i>	2,2
recedenty recedents	<i>Diachrysia chrysitis</i>	2,0
	<i>Cosmia trapezina</i>	1,95
	<i>Amphipoe fucosa</i>	1,8
	<i>Axylia putris</i>	1,7
	<i>Bena prasinana</i>	1,3
	<i>Xestia baja</i>	1,3
	<i>Agrotis vestigialis</i>	1,2
	<i>Mythimna conigera</i>	1,1
subrecedenty subrecedents	169	31,8
razem total	191	100

SUMMARY

The paper contains results of faunistic research carried out in 1987–89 on noctuid moths (*Lepidoptera, Noctuidae*) in „Parkowe” reserve in Potok Złoty near Częstochowa. The list of noctuid moths includes 191 species what makes about 39% of all species of *Noctuidae* found in Poland. The domination structure is as follows, dominants: *A. gamma* – 7,2%, *X. ditrapezium* – 6,8%, *R. sericealis* – 6,45% and *X. c-nigrum* – 5,6%.

PIŚMIENNICTWO

- CELIŃSKI F., WIKI S., 1978: Próba nowego spojrzenia na stosunki fitosocjologiczne rezerwatu „Parkowe” w Złotym Potoku koło Częstochowy. *Fragm. Flor. et Geobot.*, **24**: 277–307.
- FIBIGER M., HACKER H., 1991: Systematic list of the *Noctuidae* of Europe. *Esperia*, **2**: 1–109.
- MASŁOWSKI L. i M., 1928: Motyle okolic Zawiercia. *Pol. Pismo Ent.*, **7**: 210–279.
- MASŁOWSKI L. i M., 1936: Motyle okolic Zawiercia III. Uzupełnienia i sprostowania. *Fragm. Faun. Mus. Zool. Pol.*, **2** (32): 403–451.
- NOWACKI J., 1990: Stan znajomości rozszedlenia sówkowatych (*Lepidoptera, Noctuidae*) w Polsce. *Wiad. Ent.*, **9**: 53–59.
- PRÜFFER J., 1918: Materiały do fauny łuskoskrzydłych okolic Częstochowy. *Pamiętnik Fizyograficzny*, **25**: 1–13.
- RAZOWSKI J., PALIK E., 1969: Fauna motyli okolic Krakowa. *Acta Zool. Cracov.*, **14**: 217–310.

RECENZJE

- SKOU P., 1991: *Nordens Ugler, Danmarks Dyreliv, Bind 5*. Apollo Books, Stenstrup. 566 ss.

Pod względem rozszedlenia *Noctuidae*, Skandynawia jest jednym z najlepiej zbadanych rejonów Europy. Dotychczas ukazały się odrębne monografie sówkowatych Danii, Finlandii czy Szwecji, a praca SVENSEN'a o całości *Lepidoptera* Skandynawii, ujmuje także w formie katalogowej *Noctuidae*.

Ostatnią traktującą sówkowate północnej Europy w ujęciu monograficznym, jest książka Peder'a SKOU. Liczy ona 566 stron i napisana jest w języku duńskim. Autor prezentuje wszystkie gatunki *Noctuidae* stwierdzone dotychczas w Danii, Finlandii, Islandii, Norwegii i Szwecji. Przedstawiono je według najnowszego układu systematycznego. Po krótkim wstępie, prezentującym ogólną charakterystykę rodziny, następuje część systematyczna pracy. Dla każdego omawianego gatunku podane są:

- Opis morfologii imagines.
- Charakter występowania na świecie oraz dokładne rozszedlenie na terenie Skandynawii, zilustrowane mapkami.